

Een breuk met nota "Vrouw en Arbeid".

Het vorige FNV-kongres, drie jaar geleden, stond vooral in het teken van de vrouwenstrijd. Voor het eerst in de geschiedenis van de vakbeweging stond er een resolutie over 'Vrouw en Arbeid' op de agenda.

Hoewel de nota op een aantal punten niet tegemoet kwam aan de eisen die vakbondsvrouwen stelden, werd er wel in benadrukt dat de slechte positie van vrouwen op de arbeidsmarkt samenhangt met de rotte situatie waarbij vrouwen op andere terreinen verkeren. Door het gebrek aan kollektieve voorzieningen als kinderopvang blijven vrouwen gebonden aan het huishouden; door het bestaan van kostwinnersbepalingen in de sociale zekerheid en het belastingstelsel blijven vrouwen afhankelijk van hun man en kunnen daardoor moeilijker zelf beslissingen nemen over hun eigen leven en over een loopbaanplanning. Ook het ontbreken van zeggenschap over je eigen lijf (abortus) heeft invloed op de mogelijkheden van vrouwen om buitenshuis te werken.

Hoewel verschillende bondsdelegaties, de Industriebond en AbvaKabo, vonden dat bijvoorbeeld zeggenschap over je eigen lijf of seksueel geweld niets met de vakbeweging te maken hadden, leek toch de overheersende stemming op het kongres dat ondersteuning van de vrouwenstrijd in al haar facetten een vakbondszaak was.

We zijn nu drie jaar verder en het volgende FNV-kongres staat voor de deur. Een nieuwe nota: 'Arbeid en Solidariteit' wordt door de Federatieraad aan het kongres voorgelegd. Een nota die volgens de inleiding een balans moet opmaken en een visie moet ontwikkelen op de betekenis van arbeid en solidariteit in de komende jaren, onder andere voortbouwend op de resolutie 'Vrouw en Arbeid'.

Het blijft bij konstateringen

Centraal in de nota staat de ontwikkeling van het arbeidsbestel. Alle andere zaken als sociale zekerheid, onderwijs, woon- en leefmilieu, gezondheidszorg, kollektieve voorzieningen en dergelijke krijgen nauwelijks of geen aandacht. In een analyse van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt wordt in de nota gekonstateerd dat er verschillende groepen met verschillende rechtsposities dreigen te ontstaan: een kleine groep met vast, volwaardig en goed betaald werk en een grote groep die in de marge moet schnabbelen. Hoewel het niet zo duidelijk in de nota staat, hoeft niemand lang te raden welke groepen vooral voor die tweederangspositie op de arbeidsmarkt in aanmerking komen. Altijd al hebben vrouwen het grootste deel uitgemaakt van de groep thuiswerksters, alfa-hulpen, afroepkontraktanten en hulpkrachten. Op dit moment lijkt het werken van vrouwen in de marge zelfs al flink toe te nemen. Maar nergens in de nota staat aangegeven waar deze ontwikkeling van

daan komt, dat ze niet losstaat van ontwikkelingen op andere terreinen om van vrouwen op de eerste plaats weer liefhebbende huisvrouwen, moeders en echtgenotes te maken. Het invoeren van de tweeverdienerswet zou bijvoorbeeld best eens een belangrijke stimulans geweest kunnen zijn voor vrouwen om op te houden met werken of minder of zwart te gaan werken. Het CDA denkt in ieder geval wel, blijkens een uitgelekte nota, dat door het invoeren van dergelijke belastingmaatregelen het aandeel van vrouwen op de arbeidsmarkt terug te dringen is. Maar ook een abortuswetgeving die straks ingaat en die voor vrouwen de mogelijkheden inperkt om zelf over hun eigen lijf en leven te beslissen, zal de positie van vrouwen als arbeidsreserveleger versterken.

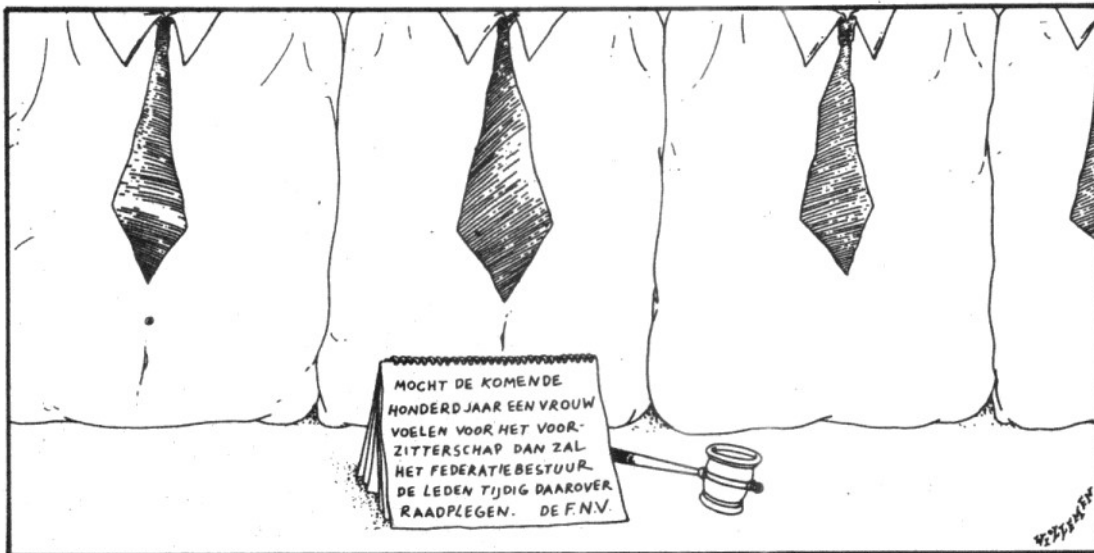
Ongeloofwaardig

Alleen maar zeggen dat je in de nota 'Arbeid en Solidariteit' voortbouwt op de resolutie 'Vrouw en Arbeid' is ongeloofwaardig als de ontwikkeling van de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt niet geplaast wordt *in samenhang* met tendenzen op andere terreinen. Even ongeloofwaardig is het als de strijd voor het recht op werk voor vrouwen niet gevoerd wordt *in samenhang* met de strijd op andere fronten: kollektieve voorzieningen, individualisering van sociale zekerheid en belastingen, zelfbeschikkingsrecht over je eigen lijf en dergelijke.

Daar waar kollektieve voorzieningen in de nota aan de orde komen, wordt alleen gezegd dat ze uitgebreid moeten worden omdat het een voorwaarde is arbeid buitenshuis en binnenshuis te combineren. Terwijl voor andere punten uit de nota, zoals automatisering, uitgebreide plannen aan de orde komen hoe daarmee om te gaan, blijft het wat betreft de kinderopvang bij wat konstateringen. Geen balans, geen plannen voor de toekomst. Over zelfbeschikkingsrecht over je eigen lijf en over seksueel geweld rept de nota helemaal niet.

THEMA - FNV KONGRES "ARBEID EN SOLIDARITEIT"

Geen economische zelfstandigheid

Wat betreft de sociale zekerheid en het belastingstelsel herhaalt de nota eerdere standpunten van de Federatieraad: op de lange duur moeten we toe naar economische zelfstandigheid van ieder individu, maar in de huidige situatie moeten we voor een belastingstelsel kiezen waar gekken wordt naar de draagkracht van de leefeenheid. Een filosofie waar de *tweeverdienerswet* uit ontstaan is en waar de Federatieraad dan ook mee ingestemd heeft. De tweeverdieners moeten inleveren, eerst ten gunste van de echte minima en toen ook om de kinderopvang mee te financieren.

Herhaaldelijk hebben FNV- en andere vrouwen betoogd dat dit soort maatregelen ons alleen maar verder af brengt van economische zelfstandigheid van mannen en vooral vrouwen. Dat het vrouwen ideologisch en praktisch demotiveert buitenshuis te gaan werken - een ontwikkeling die de opstellers van de nota juist willen tegengaan. En dat het de solidariteit tussen verschillende groepen ondermijnt als de ene groep moet inleveren voor de andere.

Maar al deze argumenten en acties van vakbondsvrouwen hebben blijkbaar niet mogen helpen, gezien de voorstellen in de nota.

Geleidelijke ATV: geen werk!

Wat betreft de hoofdmoot van de nota, de ontwikkelingen in het arbeidsbestel, zit ze vol met dezelfde tegenstrijdigheden als wat betreft de passages over economische zelfstandigheid. Voor de iets langere termijn worden analyses gemaakt en conclusies getrokken die volstrekt onderuit gehaald worden door de voorstellen voor de korte termijn. Terecht wordt in de nota gekonstateerd dat een drastische arbeidstijdverkorting de enige mogelijkheid is om al het betaalde en onbetaalde werk over iedereen te verdelen. Niet voor niks één van de belangrijkste eisen van de vrouwenbeweging, want korter werken buitenshuis voor iedereen kan meer banen voor vrouwen scheppen en een ontlasting betekenen van de dubbele dagtaak van vrouwen. Maar een paar bladzijden verder wordt voorgesteld de arbeidstijd *niet nu drastisch* te verlagen, maar geleidelijk en in hetzelfde tempo als de afgelopen jaren. Veel nieuwe banen heeft dat niet opgeleverd en zal dat ook de komende

jaren niet opleveren. Dus vrouwen, blijf maar lekker thuis zitten wachten op een baan die er niet komt.

Verdeeldheid in plaats van solidariteit

Bovendien wordt in de nota het voorstel gedaan om nieuwkomers op de arbeidsmarkt niet meer dan 32 uur te laten werken. In de praktijk worden jongeren en vrouwen daarmee verplicht in deeltijd te gaan werken voor een deeltijdloon. Door de hele nota heen spreekt de angst voor het uiteen gaan lopen van posities van verschillende groepen op de arbeidsmarkt. Maar met dit soort voorstellen worden die ontwikkelingen wel gestimuleerd.

Wat betreft de financiering van de arbeidstijdverkorting wordt voorgesteld dat dat met inleveren van loon moet. De ene groep moet werk en loon inleveren ten gunste van de andere. Alleenverdieners die hierbij onder het minimum zakken zouden dan een toeslag in de belastingsfeer moeten krijgen. Niet-kostwinners mogen blijkbaar wel onder het minimum zakken en een inkomen verdienen waarmee ze niet zelfstandig rond kunnen komen. Als solidariteit betekent inleveren voor elkaar, zal de verdeeldheid tussen mensen die een baan hebben - vooral mannen - en die een baan zoeken - vooral vrouwen - alleen maar groter worden. Een gezamenlijk front van mannen en vrouwen, van werkenden en werkzoekenden voor een drastische arbeidstijdverkorting, voor een herverdeling van het betaalde en onbetaalde werk, zal in zo'n kader nauwelijks te ontwikkelen zijn. Wat de gevolgen voor vrouwen, en andere zwakke groepen op de arbeidsmarkt, zijn als een gezamenlijk front niet tot stand komt en resultaat uitblijft, laat zich niet moeilijk raden: een verdere terugdringing naar de marges van de arbeidsmarkt en de potten en de pannen.

In een *gezamenlijk vakbondsfront* zullen we moeten vechten voor de specifieke eisen van de verschillende groepen, van vrouwen. En niet de eis van de ene groep inruilen voor die van een andere. Dit soort *wisselgeldmethodes* betekent bovendien in de praktijk dat vrouweneisen het eerst inge-ruild worden en we tenslotte een 'vakbeweging' overhouden die alleen opkomt voor de belangen van de werkende, blanke, mannelijke kostwinner van rond de 35.

Alie Kuiper
(FNV-vrouwenplatform, AbvaKabo)